

**Jazz i barri del Carme de València tot seguint l'estel de la novel·la
*Secrets Inconfessables*¹**

Vicent Lluís Fontelles Rodríguez
Universitat de València

PARÀMETRES LOCALITZADORS I DESCRIPTIUS DE LA NOVEL·LA

A la sinopsi argumental dels editors es pot llegir:

El relat colpidor d'uns fets terribles en un programa nocturn de ràdio desencadena la tensa intriga que gira al voltant de Neus. Tal com li revela una sessió de tarot, diversos homes irrompen en l'agitada vida d'aquesta jove decoradora. Ara bé, les cartes no li donen cap pista sobre l'ambient enrarit que està apoderant-se de la casa i de la seua filla Erena, que rep unes telefonades inquietants... En la València més actual i cosmopolita, aquest terratrèmol d'esdeveniments, carregat de sorpreses i de secrets inconfessables, sacseja el món de la protagonista.

Amb diàlegs molt àgils i una bona dosi d'ironia, Secrets inconfessables fa la radiografia subtil d'unes relacions familiars tan poc convencionals com atractives i reals. A ritme de jazz, aquesta sòlida novel·la confirma Àngels Moreno Vercher entre els novel·listes amb més projecció del moment.²

PERSONATGES SIGNIFICATIUS DE LA NOVEL·LA

<i>Neus Castells</i>	<i>Decoradora. Insatisfeta del seu treball i la seua existència. Viu a la plaça Sant Jaume de Ciutat Vella/València. Ex-maridada amb el Marc, ex-amant de Victor i companya de El Cuc. Voldria ser com Billie Holiday.</i>
<i>Erena Escrivà i Castells</i>	<i>Filla de la Neus. Onze anys. Estudia violoncel.</i>
<i>Miquel Gómez, 'El Cuc'</i>	<i>Amic i company de Neus.</i>
<i>Victor Zola</i>	<i>Ex-amant de la Neus i culpable de la motivació de la protagonista a l'hora de començar la recerca que la portarà fins al País Basc.</i>
<i>Marc Escrivà</i>	<i>Ex-marit de la Neus i pare de l'Erena.</i>
<i>Mina</i>	<i>Amiga de la Neus i ama del Cafè-Bar Coimbra [Cafè Lisboa].</i>

---

1. *Secrets Inconfessables*: Premi Alfons el Magnànim València de Narrativa 2003. Alzira: Edicions Bromera, 2003. ISBN: 84-7660-829-2. Temporalitat narrativa: any 2001, possiblement des de març/abril fins Nadal.

2. Edicions Bromera, febrer de 2004. N. de l'A.

<i>Ebrahim i Carmeta</i>	<i>Parella. Cambrers del Cafè-Bar Coimbra i amics de la Neus.</i>
<i>Rosa i Virgínia</i>	<i>Mare i sogra de la Neus, respectivament.</i>
<i>Joan Lluís</i>	<i>Cap de la Neus i director de Línia 2000 S.L.</i>

APUNT DEMOGRÀFIC I HISTORIOGRÀFIC DEL DISTRICTE ON VIU LA PROTAGONISTA DE LA NOVEL·LA PEL QUE PERTOCA A LES GEOGRAFIES LITERÀRIES

Ciutat Vella, barri del Carme i Cafè Lisboa [Cafè-Bar Coimbra].

Ciutat Vella [València-l'Horta]

El districte número 1 de la ciutat de València rep el nom de *Ciutat Vella*. Compta amb una superfície de 1.69 km² amb una densitat de 153,4 hab/km².

Són set els ponts que comuniquen *Ciutat Vella* amb els districtes veïns:

El pont de les Arts; el pont de Sant Josep; el pont dels Serrans; el pont de Fusta; el pont de la Trinitat; el pont del Real i el pont de l'Exposició.

Ciutat Vella consta de sis barris:

La Seu, al centre-nord; *La Xerea*, al nord-est; *El Pilar*, a l'oest; *El Mercat*, al centre; *Sant Francesc*, al sud i *El Carme*, al nord-oest³.

Barri del Carme [Ciutat Vella/València]

Tal vegada siga *El Carme* el més populós i popular dels barris que componen el districte *Ciutat Vella* de València [6.224 habitants al 2009] i un dels més coneguts per la seua oferta de restauració i oci nocturn. De vegades es generalitza el seu nom i hom anomena equivocadament *El Carme* a tot el centre històric de la ciutat.

Els seus *límits històrics* coincideixen aproximadament amb els actuals, i es tracten de:

- l'antic llit del riu Túria [actual Jardí del Túria] amb el *carrer de Blanqueries* pel nord,
- el *carrer de Serrans* per l'est, els *carrers dels Cavallers* i de *Quart* pel sud, i
- ...
- el *carrer de Guillem de Castro* per l'oest⁴.

3. La població de Ciutat Vella [segons l'INE a 1 de gener de 2009] era de 29.924 habitants. Com que al 1981 —per exemple—, el districte en sumava 35.415 habitants, trobem una forta pèrdua de població als darrers anys fins arribar a la recuperació demogràfica de l'any 2008.

4. El barri del barri del Carme [segons el cens municipal de 2006] comptava amb 6.017 habitants. La població de la ciutat de València al període en què es desenvolupa l'acció de *Secrets inconfessables* [2001]: 750.476 habitants. Des de l'any 2003 el Carme ha deixat de perdre població i encara n'ha guanyat una mica amb la rehabilitació per part de l'ajuntament de gran part del centre històric.

El barri del Carme rep tal denominació de *l'Església i Convent del Carme*, indret on es va formar el primer nucli de població. La *plaça del Carme* rep el seu nom per ser-hi just davant de l'església del convent i amb el pas dels anys el barri sencer va adoptar aquesta denominació.

El Carme ha patit modificacions al llarg dels seus més de mil anys d'història. Ha estat horta, raval i moreria, refugi musulmà, bordell, assentament gremial, llar de l'aristocràcia medieval, lloc de convents, zona proletària-marginal durant la Revolució Industrial i espai d'oci nocturn i alternatiu de la població de València a l'últim quart del segle XX.⁵

Cafè Lisboa [en la novel·la: *Cafè-Bar Coimbra*]

El *Cafè Lisboa* apareix en la novel·la d'Àngels Moreno sota el nom de *Cafè-Bar Coimbra*.

Al 1977 i dintre dels moments més àlgids de l'anomenada *renaixença cultural i política valenciana*, Toni Peix [music, agitador cultural i empresari] i Pep Benet [finat farà ara cinc anys] muntaren el Cafè Lisboa al carrer dels Cavallers de València després de l'experiència empresarial al *Cafè de la Seu* [al carrer De la Seu del barri del Carme].⁶

L'establiment romangué obert al carrer Cavallers des del 1977 fins 1995, aleshores canvià d'emplaçament i s'obrí de nou [sota el mateix nom] a la plaça del doctor Collado i fou en aquest indret on es portaven a terme actuacions de grups de Jazz [sempre els dimecres i des de tardor fins l'arribada de l'estiu].⁷

Els primers locals d'oci a València i al barri del Carme on s'inclogueren actuacions de músics de Jazz tingueren el seu punt de sortida aprofitant l'avinentesa dels primers canvis polítics i a l'ombra d'una expectativa autonòmica que es veuria minvada amb els anys. Nascuts al voltant del 1976/77, alguns d'aqueixos locals encara romanen oberts tot i que amb canvi de fesomia, d'identitat i de concepte pel que fa al tipus de públic a qui va adreçat.⁸

5. Els edificis i institucions més destacats del barri del Carme són: *Les Torres de Serrans*; *les Torres de Quart*; *l'IVAM* [Institut Valencià d'Art Modern]; *el Centre Cultural de la Beneficència* [que acull el Museu de Prehistòria de València i el Museu Valencià d'Etnologia]; *el Centre del Carme* [antic Convent del Carme] i *la seua església*; *el Portal de la Vallidigna*; *la Casa-Museu Benlliure*; *la Casa de les Roques*; *el Palau de Pineda* [seu valenciana de la Universitat Internacional Menéndez Pelayo]; *restes de la muralla àrab* [com ara la Torre de l'Àngel]; *el Mercat de Mossén Sorell*; *el Saló de Racionistes* i *la Falla Na Jordana*.

6. La idea del nom esdevingué després d'unes vacances de Toni Peix a Portugal. L'estrena al 1983 de la pel·lícula *Dans la ville blanche* ['En la ciutat blanca'] d'Alain Tanner posà de moda l'encant de la ciutat de Lisboa arreu del món i refermà la idea del nom inicial del local segons conta Toni Rodilla [Toni Genoll per als amics] hereu i propietari de l'actual Cafè Lisboa ubicat al número 9 de la plaça del doctor Collado, també al barri del Carme tot just darrer de la Llotja de la Seda de València. Tal vegada per això el seu logotip representa un vaixell tot sortint d'un Micalet de la Seu. N. de l'A.

7. L'actuació en directe que es desenvolupa al llibre es produí al Cafè Lisboa actual un dimecres de la tardor de l'any 2001.

8. Dintre del barri del Carme cal esmentar els següents: *teatre de la Princesa* [carrer moro Zeit]; *teatre València* [també *València-Cinema*, al carrer Quart, 23]; *sala Escalante* [carrer Landers, 5]; *Tres Tristes Tigres* [primer club de Jazz a la ciutat amb programació estable i fonamental per al desenvolupament dels músics valencians del gènere. Romangué obert des del 25 de febrer

Cal esmentar que molt altres indrets d'oci inserits al barri del Carme [gairebé desapareguts, menuts i amb acústica dolenta a la seua majoria] també portaren a terme actuacions jazzístiques —sempre de manera quasi espontània— tot i que a un nivell proper a l'anonimat.

NEUS CASTELLS, EL JAZZ I BILLIE HOLIDAY

Una bona part de la novel·la tracta de justificar el comportament de la protagonista mitjançant la seua complicitat amb la cantant nord-americana de Jazz *Billie Holiday*, paradigma de la desesperació i de la manca d'estima al llarg de la seua existència.

Les cites jazzístiques de *Secrets inconfessables* aniran sorgint de manera explícita en aquest article tota vegada assenyalada la pàgina on apareixen respectant l'edició abans esmentada com a text de seguiment.⁹

Pàgina 13:

*Count Basie*¹⁰ com a representant més genuí de la generació de músics nord-americans capdavanters del trencament amb les formacions grans [big bands] anteriors a la II

---

del 1977 fins juliol del 1979]; *Cafè Concert* [al carrer Marqués de Caro, 11]; *Barro* [carrer Ripalda, 17]. A altres districtes de la ciutat cal destacar els següents: sala Gent [carrer pintor Benedito, 10]; Hippopotamus [carrer Salamanca, 3]; *teatre Principal* [carrer de les Barques i on es dugué a terme el Festival Jazz 77 —23 i 24 de setembre del 1977— tal vegada el primer festival de Jazz celebrat a la ciutat]; *teatre El Micalet* [al carrer Guillem de Castro i on van tenir lloc les primeres jam sessions locals l'any 1966] i *Perdido Club de Jazz* [obert des del 13 de novembre del 1980 fins juliol del 1995, al carrer Sueca del barri de Russafa]. *Perdido Club de Jazz* fou la millor i més sostenible escola de Jazz per als músics valencians atès el temps que romangué obert i la quantitat i qualitat dels músics que pel club passaren donant oportunitat d'escoltar, veure, conèixer, gaudir, intercanviar i comprendre millor el gènere per aquestes terres. Imprescindible per al Jazz valencià. Els clubs *Jimmy Glass* [al carrer Baix del barri del Carme] i *Cafè Mercedes Jazz* [carrer Sueca, 27] han suplert l'absència de *Perdido Club de Jazz* des dels anys noranta i 2000, respectivament.

9. Al llarg de la presentació del present treball, l'autor anirà intercalant passatges musicals dels artistes que apareixen al llarg de la novel·la, fragments que oscil·laran entre 30 i 40 segons de durada. N. de l'A.

10. Count Basie [William James Basie, Red Bank/Nova Jersey, 21 d'agost del 1904 - Hollywood, 26 d'abril del 1984]. Director d'orquestra i pianista. Primer enregistrament al gener del 1937: *One O'Clock Jump* fou nº 1 a la llista d'èxits en setembre del 1937. *Stop Beatin' Round the Mulberry Bush* [cantat per Rushing] fou altre èxit. Gires arreu del país fins el 1941 tot just quan Estats Units entra en guerra. Marxa a la costa oest —1943— i apareix en 5 pel·lícules: *Hit Parade*, *Reveille with Beverly*, *Stage Door Canteen*, *Top Man* i *Crazy House*. Cal destacar els temes: *I Didn't Know About You*, *Red Bank Blues*, *Rusty Dusty Blues*, *Jimmy's Blues* i *Blue Skies* [Columbia]. Al 1952 forma una nova big band per a fer gires a Europa. La nova formació és més potent encara: quatre trompetes, tres trombons, cinc saxòfons i quatre músics a la base rítmica. Al 1954 enregistra el disc *Count Basie Swings - Joe Williams Sings* [Clef Records], que conté el tema *Every Day - I Have the Blues*— que seria un gran èxit així com la versió instrumental de *April in Paris* [1956]. Al 1962, signà per al segell de Frank Sinatra [Reprise Records] i enregistra el disc *Sinatra-Basie* [1963]. Tornà als orígens jazzístics amb els discs: *Ella and Basie!* [amb Ella Fitzgerald, al 1963]; *It Might as Well Be Swing* [amb Sinatra, al 1964]; *Our Shining Hour*, [amb Sammy Davis Jr., al 1965]; *The Board of Directors*, [amb els Mills Brothers, al 1968] i *Manufacturers of Soul*, [amb Jackie Wilson, al 1968]. Als anys setanta signa pel segell Pablo Records. Al 1976 patí un atac de cor. Morí mentre dormia, el 26 d'abril del 1984.

guerra Mundial [al costat, per exemple, de Duke Ellington] pel que feia a instrumentació, intencionalitat musical i coloració tímbrica.

En cap moment Neus Castells anomena el tema escoltat però l'autora palesa el seu estat d'ànim molt semblant al gaudi matiner:

“... La música de Count Basie s'escampava pertot arreu. Li encantava aquell disc i el solia tindre posat a l'aparell. Començà a taral·lejar la melodia i acabà cantant-la a tota veu...”

Pàgina 49:

Primera cita amb la *Billie Holiday*.¹¹

Neus és a casa del seu amic [el *Cuc*, Miquel Gómez] i troba a faltar la música:

“... Ni un mal equip de música tenia el Cuc. Taral·lejà amb veu imperceptible un estàndard trist i melancòlic de Billy Holliday com una cançó de bressol improvisada que es cantava a si mateixa. Però no era prou per a fer-la caure en el sopor plaent de la letargia. Sense la música se sentia sola, nostàlgica, abandonada ...”

Cap esment a un títol concret de la intèrpret nord-americana. L'autora ens fa suggeriments de tristesa i melangia només deixar-se'n anar als seus pensaments tot recordant el tema de la cantant.

Pàgina 51:

Neus al Cafè-Bar Coimbra, nom alternatiu de l'autèntic *Cafè Lisboa* [primer al carrer Cavallers i després a la plaça del Collado].

---

11. Billie Holiday [nascuda Eleanora Fagan Gough, Filadelfia, 7 d'abril 1915 - Nova York, 17 de juliol 1959], cantant.

Òrfena des de molt menuda, va créixer a Fells Point [Baltimore] i la seua vida estigué marcada per l'infortuni. Sa mare [Sadie Fagan] va tindre-la amb només 13 anys. Son pare [Clarence Holiday, guitarrista i baixista de jazz que tocà amb l'orquestra de Fletcher Henderson] tenia 15. Violada als deu anys, als dotze es prostituí després de marxar amb sa mare a Nova Jersey i Brooklyn, fet pel qual anà a parar a la presó. Fou descoberta casualment pel productor John Hammond tota vegada que havia fracassat a un casting on buscaven ballarines. El seu primer disc l'enregistrà al costat de Benny Goodman quan només tenia 18 anys [*Your Mother's Son-In-Law*, Columbia i enregistrada el 27 de novembre del 1933]. El 23 de novembre del 1934 cantà al Teatre Apollo de Nova York i en nombrosos clubs del carrer 52 a més de Manhattan. Tot seguit actuà amb Teddy Wilson, Lester Young [amb el qual es maridà i enregistrà algunes de les seues millors cançons], també amb William Count Basie i Artie Shaw. Es maridà de nou amb el trompetista Jimmy Monroe [25 d'agost de 1941] i amb Louis Mckay [28 de març de 1952] qui intentà apartar-la del món de les drogues diverses vegades. El seu timbre particular i la llibertat rítmica a l'hora de cantar feren de Billie Holiday una de les cantants més personals i influents del món del Jazz. La seua capacitat interpretativa, el domini del *swing* i l'adaptació de les seues qualitats vocals al contingut de la cançó han fet que haja estat classificada com *la més personal i autèntica de totes les cantants de Jazz*. Les drogues i l'alcohol la portaren a una profunda depressió i gairebé cau a l'oblit. Morí al 1959 [als quaranta-quatre anys] per culpa d'una sobredosi d'heroïna. Al 1956 havia escrit la seua autobiografia: *Lady Sings the Blues* [portada al cinema al 1972 per la cantant Diana Ross]. Billie Holiday fou soterrada al cementiri Saint Raymond al barri del Bronx [Nueva York].

“... Reconegué en l'acte la música que sonava a baix volum: 'Perico', el disc de *Sambeat* amb ritmes flamencs. Que bé sonava! S'omplí d'aire el pit i anà exhalant-lo a poc a poc mentre s'endinsava en el local ...”¹²

Pàgina 57:

Encara al Cafè Lisboa, Neus escolta *Miles Davis*¹³ i cita el títol del disc: 'Relaxing with Miles', títol que no és correcte. El veritable títol a la portada del disc és: *Relaxin' with The Miles Davis Quintet*.¹⁴ Àngels Moreno cita un personatge cabdal, imprescindible en la història del Jazz:

“... Sonaren els primers compassos del 'Relaxing with Miles', del trompetista Miles Davis, que a Neus li hauria abellit escoltar en millors condicions. A punt estigué d'alçar-se i anar-se'n si no haguera ensopogat amb la mirada còmplice de Carmeta ...”.

Pàgina 147:

De nou al Cafè Lisboa.

“... A la sala sonava a mig volum l'Ademuz de *Perico Sambeat* amb la veu eriçant de Morente, com a preliminar de l'actuació ...”.

12. L'autora ens retreu vers *Perico Sambeat*, jazzman valencià de reconegut prestigi internacional. El disc [*Perico*] fou editat al 2001 [Lola Records] i enregistrat sota el nom *Perico Sambeat Quartet* amb els següents músics: Bernardo Sasseti, Javier Colina, Marc Miralta, Piraña i Pepe Motos. N, de l'A.

13. Miles Davis [Alton/Illinois, 26 de maig de 1926 - Nova York, 28 de setembre de 1991]. De família benestant [pare dentista i mare pianista] va nàixer sota el nom de Miles Dewey Davis III. La seua trajectòria musical és fonamental per a l'assoliment del Jazz com a gènere arreu del món. Al 1944, primers contactes amb Dizzy Gillespie i el saxofonista Charlie Parker [tots dos cabdals pel que fa naixement i desenvolupament del gènere *bebop*]. Al 1948 treballa amb els saxofonistes Gerry Mulligan i Lee Konitz i enceta la col·laboració amb els arranjadors Gil Evans i John Lewis [The Modern Jazz Quartet]. Al 1950, primer disc com a líder: *Birth of the cool*. De 1950 fins a 1955, enregistra *Dig* [Prestige, 1951] obra precursora de l'estil *hard-bop*. Al 1955 Davis hi és al costat de John Coltrane, Red Garland, Paul Chambers i Philly Joe Jones [Miles Davis Quintet]. Amb aquesta formació enregistra *Relaxin'* [citada a la novel·la d'Àngels Moreno]; *Steamin'*; *Workin' i Cookin'*. Al 1958, *Milestones* [en sextet]. Grava *Miles Ahead* amb arranjaments de Gil Evans. *Porgy and Bess*, adaptació de l'òpera de George Gershwin. *Sketches of Spain* [1959] basat en melodies de Falla i Rodrigo. Al 1 d'abril del 1959 enregistra el que tothom considera el seu millor treball: *Kind of Blue*. Al 1963 enregistra *Seven Steps to Heaven* amb George Coleman, Ron Carter, Tony Williams i Herbie Hancock que marcaria el nou estil de Davis cap al Jazz-Fusió i sempre amb formacions canviants: *E.S.P.* [1965]; *Miles Smiles* [1966]; *Nefertiti* [1967]; *In a Silent way* [1969]; *Bitches Brew* [1969]; *Black beauty: Miles Davis at Filmore West* [1970]; *The Man with the Horn* [1981]; *Decoy* [1983]; *Aura* [1985]; *Tutu* [1989] i *Amandla!* [1989].

14. *Relaxin' with The Miles Davis Quintet* [Label/Prestige PRLP 7129 produït per Bob Weinstock], enregistrat l'11 de maig i el 26 d'octubre del 1956 al Van Gelder Studio, Hackensack/Nova Jersey i aparegut al 1958. Els temes que apareixen al disc són: *If I Were a Bell* [Frank Loesser]; *You're My Everything* [Harry Warren]; *I Could Write a Book* [Richard Rodgers] tal vegada el títol més adient per a aquest treball; *Oleo* [Sonny Rollins]; *It Could Happen to You* [Jimmy Van Heusen]; *Woody 'n' You* [Dizzy Gillespie].

El disc *Ademuz* [Fresh Sound New Talent] fou enregistrat al 1995 sota el nom *Perico Sambeat + 10*, amb els següents músics: *Enrique Morente, Mark Turner, Brad Mehldau* [music nord-americà qui llavors hi era a València i que —a hores d'ara— és considerat com un dels millors pianistes de Jazz arreu del món], *Kurt Rosenwinkel, Jorge Rossy, Mike Leonhart, Joe Martin, Guillermo McGill* i *Enric Canada*.

Pàgines 150-151:

L'actuació a la qual fa esment Neus no hi era de *Perico Sambeat*.¹⁵

La música en directe del quartet que apareix al llibre és del *Joshua Edelman & Antonio Serrano Trio* amb la següent formació:

Joshua Edelman¹⁶ [piano]; Antonio Serrano [harmònica]; Lucho Aguilar [contrabaix] i Vicent Espí [bateria]. La referència de l'autora *no hi és correcta* atès que el mateix Joshua Edelman m'ha refermat que mai ha tocat amb el bateria Vicent Espí. Qui si hi era en aqueixa actuació era el seu bateria d'aleshores: Jimmy Castro.¹⁷

Es d'agrair —com a músic— la cita *al mutisme i expectació* per part del públic del *Cafè Lisboa* presents en aquella actuació:

15. Perico Sambeat [Pedro Sambeat Esteve, Godella/l'Horta Nord, 23 de juliol del 1962]. Saxofonista. Al 1980 inicia l'estudi del saxòfon de manera autodidacta. Marxa a Barcelona [1982] i conclou els estudis clàssics de flauta, harmonia i arranjaments amb el contrabaixista Ze Eduardo. Al 1991 estudia al New School de Nova York. Treballa amb Steve Lacy, Daniel Humair, Fred Hersch, Louis Belson, Bob Mintzer, Pat Metheny o María Schneider. A destacar el disc *Ademuz* [Fresh Sound, 1998] gravat amb el pianista Brad Mehldau. Com a premis cal destacar: *Bird Award* a l'artista que mereix més ampli reconeixement al Festival North Sea de 2003 i *Millor Saxo Alt espanyol* per votació popular de la revista *Satchmo Jazz* [1996]. Ha col·laborat amb artistes com Bernardo Sasseti, Bob Sands, Chris Kase, George Colligan, Chano Domínguez, Llibert Fortuny, Toni Belenguer, Javier Pujol, Albert Sanz i Jon Robles. Ha rebut -entre altres- el Tercer Premi SGAE de composició de jazz llatí [l'Havana, 2002]; el premi de la revista JAÇ pel seu disc *Flamenco Big Band* al febrer de 2009 com a Millor disc de l'any 2008; al 2011 va rebre el guardó Jazzterrasman del 30è Festival de Jazz de Terrassa.

16. Joshua Edelman. Pianista i compositor nord-americà establert a València, Madrid i Bilbao. Estudià a la Manhattan School of Music. Arribà a Espanya a la tardor del 1979 com a professor convidat per la Unió Musical de Lliria [piano i anglès]. Contactà amb els primers músics de jazz valencians i els dona a conèixer la primera edició del llibre d'estàndards *Real Book*, llibre que havia portat des de Nova York i que aviat seria promocionat arreu l'Estat Espanyol. Sis anys després fixà la seua residència a Madrid. A destacar els seus últims discs: *Antonio Serrano & Joshua Edelman Trio en el Café Central* [2000], *Conexiones* [2001] i *Fusión de almas*[2003], *Calle del Rosario* [2007]. Ha treballat amb David Schnitter, Chuck Israels, Abdu Salim, Donna Hightower, Ira and Claudia Thomas, Roberto Blades, Juan Pablo Torres, Bebo Valdés, Paquito De Rivera, Pedro Iturralde, Perico Sambeat, Antonio Serrano, Jorge Pardo, José Antonio Galícia, Javier Tossal i Mario Rossy. Ha estat present als festivals *Internacional de Jazz de Níjar*, Marbella, Madrid, Gijón, L'Havana, Mèxic, Port de Santa Maria, Pamplona, etc. Ha impartit seminaris diversos: *Seminari del Taller de Músics de Madrid* [al costat de Barry Harris]; *XI Seminari Internacional de Jazz de València*; en la UNED de Melilla, als 'Cursos de Verano' de San Fernando de Henares, i al *Curso Internacional de Jazz de Oviedo*. Ha participat en diverses tertúlies radiofòniques i programes de televisió.

17. L'únic disc enregistrat per la formació que suposadament hi és actuant al Cafè Lisboa és *Antonio Serrano & Joshua Edelman Trio-En el Central*, enregistrat a Madrid l'1 de gener del 1999 i publicat al 2000 [Ingo Música]. N, de l'A.

“... A l'aplaudiment, càlid i compacte, va seguir un mutisme expectant poc habitual en els concerts de Jazz a València ...”.

L'autora fa esment al rebombori que sovint precedia i acompanyava els esdeveniments jazzístics quan es desenvolupaven a diversos locals del *barri del Carme* poc preparats [acústicament i físicament] i amb un tipus d'oïdors no massa acurats per la presència dels músics i per la seua feina.

“... Neus assentí clissant l'escenari. Joshua Edelman s'acoblava parsimoniosament el tamboret del piano mentre fitava els companys amb aquells profundament blaus que contrastaven amb el rostre citrí de trets jueus ...”.

“... Segons després i enmig d'un silenci impressionant, iniciaren un estàndard, un tema acuradament triat per trencar el gel, les notes del qual envoltaren càlidament el local ...”.

La declaració d'intencions més aclaridora pel que fa al Jazz per part de la Neus la trobem tota vegada començada l'actuació:

“... Neus es lliurava plenament al concert. Era evident que estimava el Jazz. De fet, aquella nit revivia la força del desig llargament alimentat durant l'adolescència i la primera joventut, de ser cantant de Jazz, una dèria que finalment, les circumstàncies personals i les voltes de la vida havien acabat esmoreïnt. Aquesta era una de les frustracions més grans que endossava a sa mare, per la indiferència amb que sempre havia acollit els seus anhels i el fum d'entrebancs que havia posat a la seua aspiració d'estudiar i dedicar-se a la música ...”.

Pàgina 221:

Tota vegada duta a terme la venjança vers el seu ex-amant i ja enfilada la seua vida, la Neus inicia una mena de retrobament amb aquells a qui més estima: la seua filla, el Cuc, ... i en un exercici de relaxació total en un capvespre estiuenc torna a la *Billie Holiday*:

“... Introduí les puntes dels dits en el recipient de l'aigua tèbia i sabonosa i féu una ullada inconscient a la pantalla del televisor que mostrava les imatges de la Biennal de València, mentre ‘I cried for you’ de Billie Holiday omplia tots els racons de la casa. Neus llançà la veu amb vehemència per damunt de la de la cantant ... ‘I found two eyes / Just a little bit bluer / I found a heart / Just a little bit bluer ...’¹⁸ Se sentia una autèntica Billie Holiday damunt d'un escenari. Era un d'aquells moments en què experimentava la força de la seua passió pel Jazz...”.

18. “Trobi dos ulls només una mica més blaus, trobi un cor sols una mica més fidel”. *I Cried for You* és un estàndard de Jazz compostat per Gus Arnheim, Arthur Freed i Abe Lyman. Fou publicat al 1923 i enregistrat per *Billie Holiday* el 14 d'abril del 1954 [Clef Records] acompanyada pels músics: Ray Brown [contrabaix]; Red Callender [bateria]; Gus Johnson [guitarra]; Oscar Peterson [piano] i Charlie Shavers [trompeta]. La lletra original del tema és la següent: “*I cried for you / Now it's your turn to cry over me / Every road has a turning / That's one thing you're learning / I cried for you / What a fool I used to be / Now I've found two eyes / Just a little bit bluer / I've found a heart / Just a little bit truer / I cried for you / Now it's your turn to cry over me*”.

CONCLUSIÓ

Aquesta és la darrera referència jazzística del llibre. Tal vegada la més significativa pel que fa al poema cantat per *Billie Holiday* i el seu bagatge acumulatiu de malentesos i somnis mai duts a terme per la protagonista de la novel·la.

Cal fer esment del curt -però intens- tractament del Jazz al llarg de la novel·la a més del seu ús per part de l'autora a l'hora d'aprofundir en el retrat de la Neus. Tal vegada caldria afegir Àngels Moreno entre la colla d'autors que han pres el Jazz com a paradigma d'una part de la seua obra: Raymond Chandler; Scott Fitzgerald; Boris Vian [també hi era trompetista]; Julio Cortazar i Haruki Murakami [tal vegada el més enamorat del gènere jazzístic] i d'altres tants.

Pel que fa a la literatura de l'Estat espanyol, l'apropament més significatiu al món del Jazz —des del seu rerefons— el trobem a la novel·la *El invierno en Lisboa* [Antonio Muñoz Molina, Seix-Barral, 1987] on el protagonista [el pianista Santiago Biralbo] és un intèrpret del gènere que ens endinsa dintre de l'univers jazzístic des del seu tarannà musical i humà.

No oblidem tampoc Ferrant Torrent i la seua nit valenciana on el Jazz també es palesa pertot arreu [*Un negre amb un saxo*, Quaderns Crema, 1987] on l'autor es valgué d'un saxofonista [Sam] per tal d'aconsejar el protagonista [el boxador i detectiu Hèctor Barrera] al llarg de la seua investigació.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- MORENO, Àngels. *Secrets Inconfessables*. 1a ed. Edicions Bromera, Alzira, 2003.
- SENA, Rafael. *Els espectacles públics de la ciutat de València*. 1a ed. Carena Editors, L'Eliana (Camp del Túria), 2013.
- SOUTHERN, Eileen [2001]: *Historia de la Música Negra Norteamericana*. [Or: 'The Music of Black Americans. A History']. Ed: Akai, S.A. Madrid.
- DIVERSOS AUTORS [2002]. *The New Grove Dictionary of Jazz*, 2a ed, Vol. 1. London: MacMillan.
- GARCIA HERRAIZ, Federico [1992]. 'El Jazz en València'. *Historia de la Música de la Comunidad Valenciana*, p. 461/468. Editorial PrensaValenciana, S.A. València.
- <http://www.eyeneer.com/America/index.html>. *Arxiu de compositors i músics nord-americans*.
- <http://www.apoloybaco.com/directoriomusicosprincipal.htm>. *Recerca de músics espanyols a la xarxa*.

